Mezglu spriegumu metode (MSM)

Dans Laksis

LaTeX

2019

Oma likums

Kas ir spriegums? $\rightarrow$ Potenciālu starpība $([\Phi] = V)$

Iepriekš esam izmantojuši Oma likumu vienam R elementam

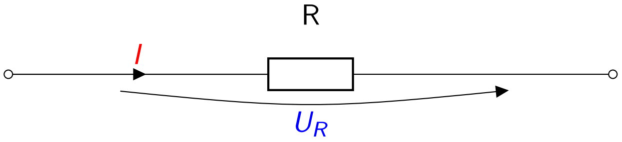

$$U = I \cdot R \quad vai \quad I = \frac{U}{R}$$

Ievads MSM

MSM būs nepieciešams Oma likums nedaudz sarežģītākā formā:

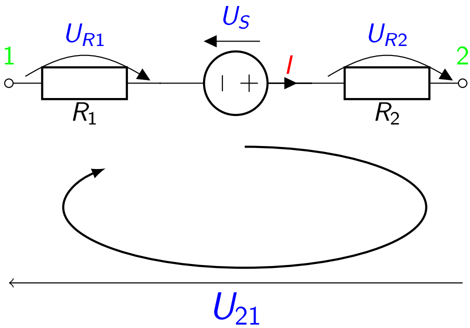

KSpL: $+U_{21} + U_{R_1} - U_S + U_{R_2} = 0$

Ievads MSM

Ekvivalenti pārveido shēmu

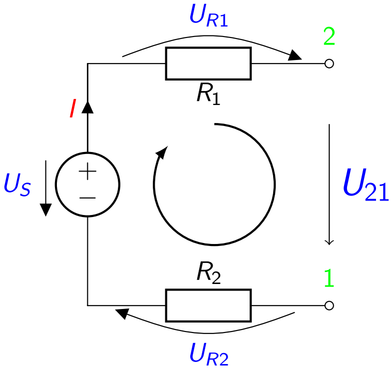

$$U_{21} = \varphi_2 - \varphi_1 \;, \qquad U_{R_1} = I \cdot R_1 \;; \quad U_{R_2} = I \cdot R_2$$

$$(\varphi_2 - \varphi_1) + I \cdot R_1 - U_S + I \cdot R_2 = 0$$

$$I = \frac{\varphi_1 - \varphi_2 + U_S}{R_1 + R_2}$$

Ievads MSM

$$I = \frac{\varphi_1 - \varphi_2 + U_S}{R_1 + R_2}$$

Tiek "izdalīts" rezistīvo elementu spriegums

To mēs daram **tikai virknes** slēgumam (posmam) vai zaram

Strāva plūst no φ_1 uz φ_2

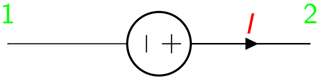

SpA strāvas virziena sakrīt ar zara strāvas virzienu, tāpēc ir "+", pretējā gadījumā būtu "-"

Piemērs Nr.1

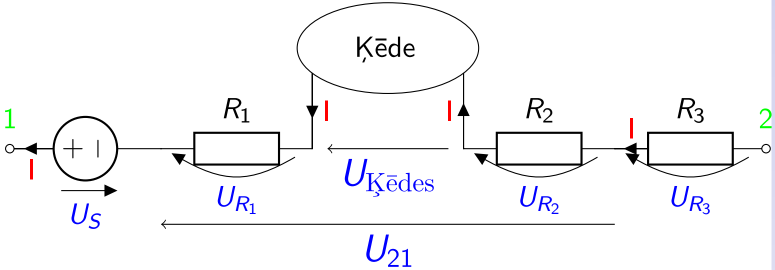

$$I = \frac{\varphi_1 - \varphi_2 + U_{\text{Ķēdes}} + U_S}{R_1 + R_2 + R_3}$$

Aprēķinot strāvu var ņemt vērā arī rezistoru spriegumu kritumus

$$I = \frac{\varphi_1 - \varphi_2 + U_{\text{Ķēdes}} + U_S - U_{R_2}}{R_1 + R_2 + R_3}$$

Piemērs Nr.2

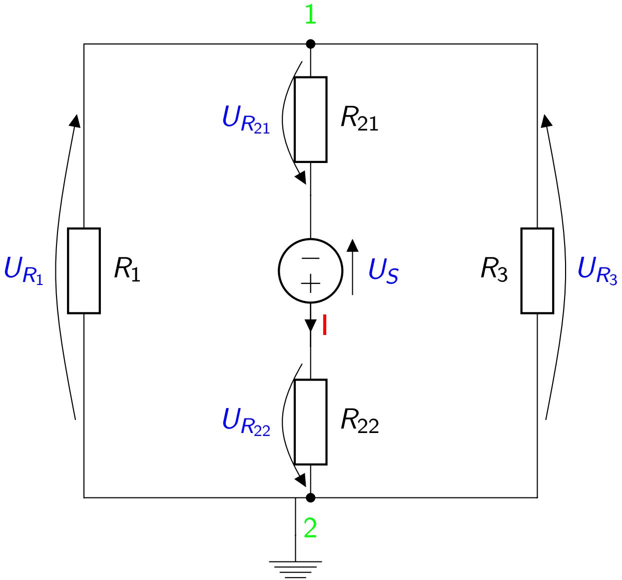

Piemērs Nr.2

ZSM - 3 vienādojumi
KSM - 2 vienādojumi

MSM - **1** vienādojums

$$n_1 = m - 1 - z_{tikaiU_S}$$

$I_1 = \frac{\varphi_2-\varphi_1}{R_1} = (\varphi_2 - \varphi_1)\cdot G_1$	$I_2 = \frac{\varphi_1-\varphi_2+U_S}{R_{21}+R_{22}} = (\varphi_1 - \varphi_2 + U_S)\cdot G_2$	$I_3 = \frac{\varphi_2-\varphi_1}{R_3} = (\varphi_2 - \varphi_1)\cdot G_3$
$G_1 = \frac{1}{R_1}$	$G_2 = \frac{1}{R_{21}+R_{22}}$	$G_3 = \frac{1}{R_3}$

Sākumā zara kopējā pretestība un tad vadītspēja

1. mezglā pielieto KStL: $-I_1 + I_2 - I_3 = 0$

$$-(\varphi_2 - \varphi_1)\cdot G_1 + (\varphi_1 - \varphi_2 + U_S)\cdot G_2 - (\varphi_2 - \varphi_1)\cdot G_3$$

Piemērs Nr.2

Sprieguma avotu ķēdē var pārveidot par strāvas avotu

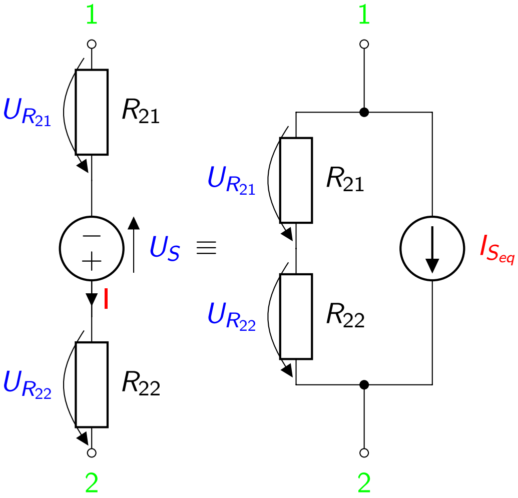

$$I_{S_{eq}} = \frac{U_S}{R_{21}+R_{22}} = U_S \cdot G_2$$

Piemērs Nr.2

Mezglam pievienoto zaru vadītspēju summa

Aprakstāmā mezgla un cita mezgla savienojošo zaru vadītspēju summa

$$\varphi_1 \cdot \overbrace{(G_1 + G_2 + G_3)} - \varphi_2 \cdot \overbrace{(G_1 + G_2 + G_3)} = -U_S \cdot G_2$$

Potenciāls, kurš tiek apakstīts vienmēr ir ar "+" zīmi

Visu pārējo mezglu potenciāli tiek aprakstīti ar "-" zīmi

Mezglam pievienoto StA vai ekvivalento StA vērtību summa. Jāņem vērā avota virziens!

Piemērs Nr.2

Ķēdē viens mezgls (jebkurā vietā) var tikt izvēlēts par bāzes mezglu (atskaites punkts) ar jebkādu potenciāla vērtību.

$$\text{Parasti: } \varphi_{\text{bāzes}} = 0 \text{ V}$$

Ķēžu simulātori:

- LTSpice
- PSpice
- NGSpice
- u.c.

izmanto tieši MSM, tieši tāpēc simulātoros vienmēr pievieno zemi! ASND vai SND elementus.

Piemērs Nr.2

Mūsu piemērā izvēlēsimies $\varphi_2 = 0$ V

$$\downarrow$$

$$\varphi_1 \cdot (G_1 + G_2 + G_3) = -U_S \cdot G_2$$

Viens nezināmais - viens vienādojums

$$U_{12} = \varphi_1 - \varphi_2 = |\varphi_2 = 0| = \varphi_1$$

turpmāk neizmantosim ne φ_1, ne U_{12}, bet gan U_1, indeksam ir atzīmēts tikai mezgla numurs, bāzes mezgla numurs netiek rakstīts.

MSM algoritms

1. Saskaitīt mezglu skaitu - m

2. Identificēt un saskaitīt zarus, kuros ir tikai SpA elements - $z_{tikai\ U_S}$

Ja mēs zinam U_4 un U_S, tad

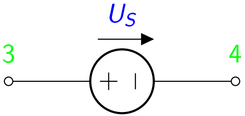

$U_3 = U_4 + U_S$ Avots "dara" savu darbu - palielina potenciālu

Un otrādi $U_4 = U_3 - U_S$

3. Ja avotā ir atkarīgie avoti, tad avotu kontrolējošos lielumus izteiks caur potenciāliem (spriegumiem).

4. Izvēlēties bāzes mezglu!

5. Izmantojot KStL sagatavo vienādojumu sistēmu ar $n_1 = m - 1 - z_{tikai\ U_S}$ vienādojumiem un aprēķināt to.

6. Aprēķināt strāvas izmantojot potenciālus (spriegumus).

MSM aprēķina piemērs

$I_{S_a} = \frac{1}{2} \cdot U_2$ $\qquad$ $U_{S_a} = 2 \cdot I_3$

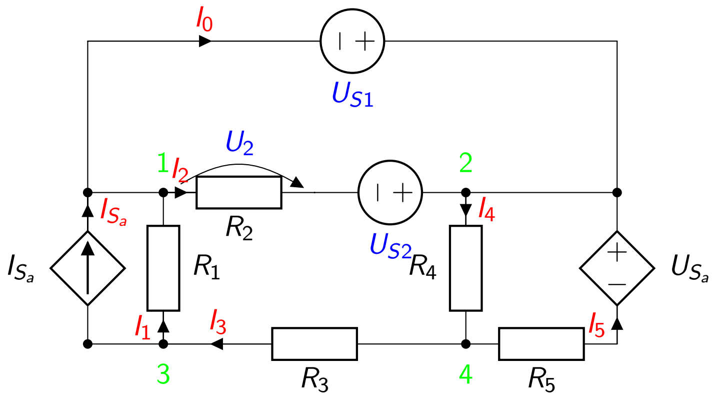

MSM aprēķina piemērs

ZSM - 3 vienādojumi
KSM - 2 vienādojumi
MSM - **1** vienādojumi

1.) m = 4 $\qquad z_{tikai\ U_S} = 1$

2.) $n_1 = m - 1 - z_{U_S} = 2$

3.) $I_{S_a} = \frac{1}{2} \cdot U_2 = \frac{1}{2} \cdot I_2 \cdot R_2 =$

$$= \frac{1}{2} \cdot \left(\frac{U_1 - U_2 + U_{S_2}}{R_2} \right) \cdot R_2 = \frac{1}{2} \cdot (U_1 - U_2 + U_{S_2})$$

$$U_{S_a} = 2 \cdot I_3 = 2 \cdot \left(\frac{U_4 - U_3}{R_3} \right) = 2 \cdot (U_4 - U_3) \cdot G_3$$

4.) $U_1 = 0\ \text{V} \rightarrow U_2 = U_1 + U_S = U_S$

MSM aprēķina piemērs

5.) 3, 4

$$\begin{cases} U_3 \cdot (G_1 + G_3 + 0) - U_4 \cdot G_3 - U_1 \cdot (G_1 + 0) - U_2 \cdot 0 = -I_{S_a} \\ -U_3 \cdot G_3 + U_4 \cdot (G_3 + G_4 + G_5) - U_1 \cdot 0 - U_2 \cdot (G_4 + G_5) = U_{S_a} \cdot G_5 \end{cases}$$

I_{S_a} un U_{S_a} vietā ievieto 3. punktā iegūtos apzīmējumus

$$\begin{cases} U_3 \cdot (G_1 + G_3) - U_4 \cdot G_3 = -\frac{1}{2} \cdot (-U_2 + U_{S_2}) \\ -U_3 \cdot G_3 + U_4 \cdot (G_3 + G_4 + G_5) = -2 \cdot G_3 \cdot G_5 \cdot (U_4 - U_3) + U_2 \cdot (G_4 + G_5) \end{cases}$$

$$\begin{cases} U_3 \cdot (G_1 + G_3) - U_4 \cdot G_3 = -\frac{1}{2} \cdot (-U_2 + U_{S_2}) \\ -U_3 \cdot (G_3 + 2 \cdot G_3 \cdot G_5) + U_4 \cdot (G_3 + 2 \cdot G_3 \cdot G_5 + G_4 + G_5) = U_2 \cdot (G_4 + G_5) \end{cases}$$

6.) Piemēram $\quad I_5 = \frac{U_4 - U_2 + U_{S_a}}{R_5} = \frac{U_4 - U_2 + 2 \cdot I_3}{R_5} = \frac{U_4 - U_2 + 2 \cdot \frac{U_4 - U_3}{R_3}}{R_3}$

I_0 - tikai caur KStL!